

for en åndelig og moralsk opprustning

Vi og virkeligheten

Under et HIV/AIDS seminar uttalte en prest med adresse til kirken: "Man tror man er på gli hvis man begynner å se virkeligheten i øynene..." Han mente vel at nå må kirken endelig bringe sitt moralsyn i overensstemmelse med den måten folk flest lever på.

En kristen politiker sier til Aftenposten at han "...vil ha en kurs mer forenlig med virkeligheten...og tone ned absoluttene og det prinsipielt perfekte..."

Begge talsmenn understreker: "Moralisering kan vi greie oss uten." Da er det fristende å spørre: Skal virkeligheten diktere våre moralske prinsipper, eller skal vi satse på å gjøre virkeligheten mer forenlig med våre prinsipper? Er det ikke riktigere å si: Fordi virkeligheten er på gli, må den sees i lys av Guds evige sannheter?

Ordet virkelighet begynner med vi. Vi skyver virkeligheten foran oss inn på det sporet vi har lyst til. Vi mater den med vår egoisme og våre drifter og forer den med uærlighet og nederlag. Etter å ha pumpet virkeligheten full av denne tvilsomme næringen, er den blitt et monster som forkrøpler millioner av liv. Enkelte teologer anbefaler oss å bøye kne for dette monsteret og la det styre våre tanker. De vil vi skal "tilpasse oss dagens virkelighet" fordi de har oppgitt tanken på å forandre dagens samfunn. Resultatet er at vi blir virkelighetens slaver og ikke sannhetens tjenere. Guds forvandlende kraft får ingen sjanse i personlig og sosialt liv. Vi får flere tapere og større problemer.

Å hevde at seksualvaner, økonomi og fremtidsutsikter ikke har noe med hverandre å gjøre, er å leve på en illusjon. Det er like uvirkelig som å tro at hat og hevn ikke har noe med utviklingen i Bosnia å gjøre. Lidenskaper som behersker den enkelte eller grupper er ofte den skjulte faktor bak sosiale katastrofer.

Sannheten om oss selv er den delen av virkeligheten vi nødigst vil se i øynene. Samtidig er den nøkkelen til både å punktere moralistisk selvrettferdighet og befri fra nederlag vi har godtatt som det normale. Det lyder nobelt å si: Moralisering kan vi klare oss uten. Men det resulterer ofte i at folk umyndiggjøres og fratas den menneskerett det er å kunne velge mellom rett og galt, se sin svikt, tilgis for den og bli forløst.

Noen hevder at de ikke sitter fast i dogmer eller absolutte normer, men er underveis. De fleste vil gjerne være underveis, men vi vil helst vite hva vi er underveis til. Formuleringer som "forenlig med virkeligheten," "ingen moralisering" eller "å være underveis" kan til tider veilede, men de kan til andre tider lede oss vill. De kan bli pyntelige etiketter på våre nederlag.

Østersjø-konferanse

Ni land omgir Østersjøen. De er bundet sammen av en felles historie, fra fredelig samhandel under Hansa-tiden til blodige kriger og undertrykkelse. Som i dagens Jugoslavia, har minnene fra fortiden sprengkraft. Mange bærer sår etter den annen verdenskrigs grusomheter eller millioner av balteres forvisning til Sibir.

Derfor var det en spent forsamling på 35 fra hele Østersjø-regionen som benket seg rundt et stort bord i MRA's hus i Stockholm i midten av mai. Her var en tidligere statsråd med ansvar for etniske spørsmål i Estlands regjering og en fremtredende representant for den russiske befolkningen i Latvia. Her var en kvinne fra det polske mindretallet i Litauen og en Solidaritet-pioner fra Warszawa. Her var en tysk krigsveteran fra slaget ved Stalingrad og en dosent i historie fra St. Petersburg. Blant de 13 fra 4 nordiske land var en svensk statsviter og ekspert på europeiske sikkerhetsspørsmål.

At samtalen rundt bordet ble åpen og tolerant, skyldtes kanskje utgangspunktet: "Forsoning og samarbeid rundt Østersjøen" var hovedtema. Det ble utdypet gjennom spørsmål som "Hvordan kan vi legge fortiden bak oss og innlede en ny epoke?" "Hvordan kan vi gjennom et samarbeid bygget på tillit fremme en økonomisk og økologisk gjenreisning?"

Først og fremst var det en sjanse til å snakke ut. "Vi må få snakke ut vår smerte. Det er en dr. Zhivago historie i nesten hver eneste familie," sa en baltisk kvinne.

Det ble en diskusjon om enkeltmennesker kan gjøre godt for urett begått av deres nasjon. Noen mente at bare offisielle beklagelser på en nasjons vegne kan lege sårene. En tysk kvinne bragte inn et uventet syn: Det er ofte de som ikke har begått uretten som gjør opp for den, sa hun, og det kan være deres oppgave. Hun minnet om Willy Brandt's knefall ved minnesmerket over Warszawa-ghettoen.

Baltene snakket åpent om hvor vanskelig det er at de store minoritetene i deres land stadig har ansiktet vendt mot sine hjemland og ikke vil identifisere seg med det landet de nå bor i. En russisk filosof spurte hva andre ventet at russerne skulle angre. Det kommunistiske regime kjempet mot sitt eget folk. 50 - 60 millioner ble drept. "Vi er alle offere," sa han.

Også nordiske deltakere ga uttrykk for at de hadde noe å beklage. En svensk påpekte på at Sverige aldri har beklaget at de i 1945 sendte tusener av baltere tilbake til den visse død i et Baltikum som den gang var en del av Sovjetunionen.

Omkring 75 millioner mennesker bor rundt Østersjøen. Det var bred enighet om snart å fortsette denne dialogen, i forskjellige land og med nye deltakere.

Nytt møte med Zimbabwe

Det er med spenning vi stiger ut av den kjempestore jumbojeten i Harare. Det er 3-4 år siden vi var her sist. Forandringene skjer fort i Afrika.

Det første som slår oss er hvor grønt det er overalt. Etter flere år med tørke har landet hatt en normal regntid og avlingene blir gode. Folk forteller oss hvordan det var for et år siden - ikke et grønt strå, streng vannrasjonering, nedslaktning av buskap, dyster stemning. Nå er alt det annerledes.

Sammenlignet med land som Somalia og Mocambique er Zimbabwe et samfunn som fungerer. Det er rikelig med varer i butikkene, melk og avis blir levert på døren hver morgen. Som hvite merker vi ikke noe uvilje fra de svartes side. Tvert i mot: Vi får ofte et nikk og et smil fra svarte vi møter. Vi blir fortalt at i Sør-Afrika er situasjonen en helt annen. Vi besøkte Moralsk Opprustnings sentrer i Harare og gården Coolmoreen, som ligger lenger sør i landet. Begge steder er det stadig møter og sammenkomster av forskjellig slag. På Coolmoreen var det nylig bygd en møtehall med plass til 200, og den ble brukt til en ungdomskonferanse i påsken like før vi kom dit.

En liknende konferanse for noen år siden ble åpnet av en kvinne, Amina Hughes, som nettopp er utnevnt til Zimbabwes ambassadør i Norden og blir stasjonert i Stockholm. Hun var den gang ungdomsminister i Zimbabwes regjering.

Fremtidstro i Latvia

Latvia har nettopp gjennomført demokratiske valg overvåket av internasjonale observatører, blant dem nordmenn. Fremmøteprosenten blant de 1,2 millioner velgerne var nær 90 %, mens ca. 680.000 russere ikke hadde stemmerett. I det følgende skildrer en norsk student sitt første møte med Latvia.

Latvia er ett av de land rundt Østersjøen som fikk hardest medfart under 50 års russisk og kommunistisk styre. Idag er nesten halvparten av befolkningen russisk, og endel latviere vil ha dem ut av landet sammen med det som er igjen av den røde armé.

I Riga var jeg overrasket over å se all byggeaktivitet og de nye bilene. Her er det ikke så dårlig stelt som vi tror, tenkte jeg. Dermed satte jeg nok på meg et par briller som skygget for deler av virkeligheten. Problemene ligger og ulmer like under overflaten: økende sosial urettferdighet, mafia-virksomhet etc. En sa til meg: "Legg merke til folks ansikter. Vi er inne i en kollektiv depresjon."

De største problemene i Latvia er likevel ikke de økonomiske, men de etniske. Også her er det mange briller rundt omkring. En russisk-ortodoks prest i Riga, en av de mange russere i Latvia som ikke har lært seg latvisk, sier rett ut at han forventer seg etnisk utrensning av russere politisk, og kanskje

Ved et kort besøk blir man avhengig av andres utsagn for å kunne danne seg et riktig bilde. På pluss-siden hørte vi at det er større ytringsfrihet enn før, først og fremst i avisene. På minussiden: "Myndighetenes ineffektivitet, persondyrkelse, korrupsjon. I visse deler av befolkningen er halvparten av de voksne menn HIV-smittet - hvordan skal vår befolkning se ut om 10-20 år?"

Et lyspunkt er det at helseministeren sier klart fra at det trengs en ny livsstil, og at de forskjellige kirkesamfunn er begynt å samarbeide i dette spørsmålet. Den kristne tro er godt representert i skolene og kommer til uttrykk i mediene.

En viss passivitet og frustrasjon gjør seg gjeldende. Ved et suppleringsvalg nylig stemte under 5 %. Og det i et land hvor det var en blodig krig om akkurat dette - stemmerett for alle.

En kan ikke unngå å føle ubehag ved det store skillet mellom fattig og rik, inklusiv de nyrike. Vi så det bl.a. i landsbyen for arbeiderfamiliene på en stor "hvit" gård. De levde i skitt og filler. Her er vi ved et viktig og vanskelig punkt: De store gårdsbruk drevet av hvite er effektive og av vital betydning for matforsyningen innenlands og for eksporten. Blir disse stykket opp vil effektiviteten gå ned. Men presset for jordreform er stort. Landets fremtid vil avhenge av en klok politikk.

Inger Daisy og Steinar Nøvik

også militært i Latvia. Ikke alle går så langt, men det er mange som ikke har tro på noen løsning av de etniske problemene.

Derfor er de som tror på og jobber for en løsning som edelstener innerst i en gruvegang. Jeg traff en av dem, en filolog fra Riga, som selv er halvt russisk og som gjennom sitt arbeid har truffet noen av dem som led mest under regimet. Hun fant sin kristne tro gjennom møtet med en av dem, en tidligere Gulag-fange. "Etnisk bevissthet", sa hun, "bærer i seg kimen til det samme marerittet som kommunismen var, og vi må bekjempe den med alle midler."

Jeg hører det samme av en student i Riga. "Vi har lært oss å ikke stole på det skrevne ord," sier hun. En slik tillitskrise er en tung arv å ta med seg videre. Hvordan kan man stole på ny lærdom etter å ha oppdaget at det man lærte tidligere bare var bløff? De som opplevde krigen og alle deportasjonene (1/3 av alle latviere ble sendt til Sibir) lærte seg til ikke å sette sin lit til det materielle. Kanskje er det enda verre nå når det er normene og idealene som faller.

Til tross for dette ser jeg klart - så klart som mine briller tillater meg - at en forandring er i emning. For det første: kommunismen er "ut" og kommer ikke tilbake såfremt flertallet får bestemme. For det andre: det er mennesker i Baltikum som skjønner hva forsoning og gjenreisning vil koste, men som likevel tror på det.

Gunnar E. Johnson

Fredsmarsj i Kambodsja

På bakgrunn av de daglige vold- og drapsmeldingene fra alle verdenshjørner, var det FN-kontrollerte valget i mai i Kambodsja en positiv overraskelse: Over 90% stemte, og trosset Røde Khmers påbud om å la være. Velgerne viste at selv ikke myrderiene på de kambodsjanske dødsmerkene hadde knekket viljen til å ha med- bestemmelse i sitt eget land.

Mye av æren går til FN, som med et stort oppbud av soldater og hjelpere skapte forutsetningene for frie valg. Et ubesvart spørsmål er hvorfor Røde Khmer avsto fra terror for å stoppe velgerne. Men det var en annen faktor som representerte det største håpet fra Kambodsja: Mobiliseringen av den budhistiske opinion.

Aftenposten bragte 25. mai en nesten halv sides reportasje om en 370 km. lang fredsmarsj gjennom Kambodsja. Den ble ledet av Maha Ghosananda, en av Kambodsjas 5 budhistiske patriarker. Ca. 800 gikk hele veien, tusener sluttet seg til fortere eller lengre etapper. 3000 deltok i innmarsjen i hovedstaden Phnom Penh, hvor de ble mottatt av landets statsoverhode, prins Norodom Sihanouk. "Slutt med vold og følg Budhas lære om neste- kjærlighet . Da blir det en løsning på våre problemer," sa prinsen.

Patriark Maha Ghosananda mottok i fjor den norske Thorolf Rafto-prisen for sitt menneskerettsarbeid. Den 30. mars i år åpnet han et MRA-seminar i Phnom Penh. Hans åpningshilsen var kort: "Verden er vårt hus. Alle som bor i det er våre brødre og søstre. Vår oppgave er å ta vare på hver eneste en av dem, å beskytte dem og deres verdighet og å gjøre dem lykkelige. Amen!"

Under fredsmarsjen gjorde han bl.a. bruk av MRA-filmen "Av kjærlighet til morgendagen", som skildrer en lite kjent del av den fransk-tyske forsoningsprosessen.

"Oppslutningen om marsjen er et tegn på at budhismen er tilbake i en sentral rolle i Kambodsja," skriver Aftenpostens Annar Filseth. Riktignok vet ingen hva Røde Khmer, som har 50.000 mann under våpen, kan finne på. Men mobiliseringen av landets åndelig/moralske krefter gir håp om at det frie valg kan resultere i et fritt Kambodsja.

Bare et menneske som har opplevet fortvilelsen er virkelig overbevist om at det trenger barmhjertigheten. De som ikke vil ha barmhjertighet, søker den aldri. Det er bedre å finne Gud på terskelen til fortvilelse enn å sette våre liv på spill i en selvtillfredshet som aldri har sett behovet for tilgivelse. Et liv uten problemer kan bokstavelig talt være mere håpløst enn et liv på randen av fortvilelse.

Thomas Merton i boken "Intet menneske er en øy" Burnes and Oates forlag, Kent, England, 1991

Fra Oslo til USA's storbyer

Fra Norge reiser to til den internasjonale MRA-konferansen om USA's storbyproblemer som finner sted i Richmond, Virginia, 16.-20. juni. De er Kebba Secka, sosialarbeider i bydel 5 (Grunerløkka) og ingeniør Knut Dale, Bærum. Secka har vært en av pionerene i arbeidet for å løse etniske konflikter i Oslos ungdomsmiljøer, hvilket bl.a. har resultert i organisasjonen "Non-fighting Generation". Den forener ungdom med bakgrunn fra 15 nasjoner i en felles innsats mot vold og rasisme. Secka selv kommer fra Gambia, og har representert sitt land ved en ungdoms- konferanse i New York i anledning av FN's 25-års jubileum.

Ny Verden spurte Secka og Dale hva de forventer seg av konferansen i Richmond.

Kebba Secka: Jeg håper å motta impulser som vil både utvide og fordype mine perspektiver, og få betydning for mitt eget virke når jeg kommer hjem igjen. Ved å utveksle praktiske erfaringer, vil vi oppdage det felles-menneskelige. Da kan vi også nå hverandre på det åndelige plan. Hat er et menneskelig problem, uansett nasjonal eller etnisk tilhørighet.

Norge er et fredelig lite land, men vi er ikke fullkomne. Jeg vil gjerne prøve å formidle til dem vi møter i Richmond hva vi gjør for å rette på feilene i vårt eget samfunn. Det gir håp å se ungdom jobbe sammen i "Non-fighting generation". I løpet av 9 måneder skapte vi en film for å besvare vold, hat og misunnelse. Det vi trenger er kjærlighet. Vi bruker filmen for å jobbe positivt i bomiljøene og skape omsorg og solidaritet.

Knut Dale: Etter det jeg har hørt, har man i byer som Richmond og Atlanta gjort erfaringer som kan være til nytte for oss her i Norge. Selv regner jeg med å bli stadig mer engasjert i arbeidet mot vold og diskriminering i tiden fremover.

Musikk i Polen

"Enda er Polen ikke fortapt!" Disse åpningsordene i Polens nasjonalsang forteller sitt om landets revolusjonære og lidelsesfulle historie. I dag har frigjøringen gitt en vitalitet som merkes på alle kanter. I en liten by i sydøst-Polen, Laslo, deltok jeg i en MRA-inspirert musikk-konferanse med ca 200 deltakere. Foretaket var godt støttet av regjeringen ved vise-kulturministerens nærvær. Også provinsens senator og ordføreren deltok. Takket være iherdig innsats av en journalist i Laslo og andre møttes musikere og musikk-interesserte fra Russland, Ukraina, Polen, England, Sottland, Sverige og Norge. Foredrag, musikk og samtaler ga ideer om hvordan musikk kan brukes i arbeidet for en moralsk-åndelig fornyelse. Nye sanger, bl.a. en "Song of Europe" og en barneopera ble foreslått som prosjekter for videreføring.

Rolf Ulfrstad

sakset

Russland trodde lenge på en idealisme grunnet på guddommelig monarki. Det ble avløst av en materialisme bygget på ateistisk absoluttisme. Ingen kan forutsi hvordan, om eller når Russland blir en slags demokratisk stat. Likevel synes det klart at de nå har forutsetningene, i første rekke en gruppe kamp-prøvede personligheter som ser menneskets verdi og storhet i lydigheten mot samvittighetens indre stemme fremfor en kollektiv lydighet til autoritetenes høytalere utenfra.

*Professor James Billington i boken
"Et omformet Russland - håpets gjen-
nombrudd", Free Press, USA, '92*

Også Russland må finne sin form. Det er umulig å planlegge fremtiden i et samfunn i oppløsning. Jeg ønsker ikke å gi noen oppskrift på hvordan dette samfunnet kommer til å se ut. Det får være nok at bolsjevikene forsøkte å realisere sitt fremtidsprosjekt. Derimot har vi visse grunnleggende verdier og prinsipper hvis livskraft jeg ikke tviler på, og det er et fundament solid nok til at jeg kan gå fortrøstningsfullt videre: Økonomisk frihet, menneskerettigheter, hensyn til de ulike regioners historiske særtrekk og kjærlighet til vårt russiske fedreland.

*Gennadij Burbulis, president Jeltsins
rådgiver og tidl. visestatsminister,
Vårt Land, juni '93*

Vil Russlands jøder og muslimer, budhister, protestanter og katolikker få de samme rettigheter som de russisk-ortodokse? SUS har ca. 50 millioner muslimer. Jødene har gjort det godt yrkesmessig og akademisk. Budhistene er i betydelig antall i tre republikker. Katolikker og protestanter finnes over hele landet. Bare hinduer er det få av. Som en russisk filosof og historiker sa: "Da vi ikke var fri, la noen av oss an på å utvikle en indre frihet. Men nå står vi foran oppgaven å skape et verdslig rettssamfunn. Dette vil ikke behage Gud mindre enn den indre frihet vi nådde frem til."

*Rajmohan Gandhi, Mahatmaens søn-
nesønn, i en artikkel om et Russland-
besøk, The Hindu, New Delhi, 20.
mai '93*

Flerkulturell skole

Det er ikke fullt så enkelt å være nordmann lenger. For 20-30 år siden hadde vi alle de greie løsningene på raseproblemene i Sør-Afrika, USA eller hvor de måtte oppstå. Plutselig er vi blitt et multirasialt samfunn selv, med de utfordringer som fremmede kulturer og verdisyn stiller oss overfor.

Ikke minst skolen møter denne nye situasjonen relativt uforberedt. Vi er ikke alltid i stand til å takle problemene på en tilfredsstillende måte, og kanskje enda viktigere: Vi er ikke forberedt på å nytte de positive mulighetene som det fler-kulturelle fellesskapet gir skolen.

Fra Cappelens forlag har "Ny Verden" fått en bok fra Sissel Østberg, høyskolelektor ved Sagene lærerhøgskole, til anmeldelse. Tittelen er: "Koranen, Bibelen eller mønsterplanen?" Sissel Østberg har med sin magistergrad i religionshistorie og erfaring med flerkulturelle skoler her gitt oss en viktig bok - både for forståelsen av selve verdipluralismen og hva som praktisk kan gjøres. Hun tar opp kulturelle ytringsformer, kulturell identitet og språkets rolle. I behandlingen av religionene konsentreres fremstillingen om kristendommen og islam. Synet på kjønnsrollene er avgjørende for forståelsen av islamsk kultur og religionsutøvelse. Fra vårt eget kulturelle ståsted blir vi nødt til å tenke likestillingstanken gjennom på nytt: Er det uten videre gitt at vår oppfatning representerer en riktigere forståelse av likeverd mellom kjønnene enn den islamske? Og hvem blir mest utnyttet - den tilslørte islamske kvinne eller hennes avklede og utstilte norske søster?

Bokas problemstillinger er det nyttig for lærerne å arbeide videre med. Det gjelder ikke minst spørsmålet om hvordan, knyttet til praktiske erfaringer ved enkelte Oslo-skoler, spesielt Holmlia skole. Den hadde i '92 elever med 36 ulike morsmål. Derfor er det særlig interessant å følge når skolen tar opp Bibelen og de kristne symboler som tema i norskundervisningen i en flerkulturell klasse, eller når elevene får presentere sitt eget land og sin egen kultur for hverandre. Vi blir tatt med inn i skolen som et flerkulturelt verksted hvor det skapes innsikt og forståelse for bakgrunn og tenkemåte hos elevene fra de forskjellige land.

Skal vi lykkes med å skape de holdninger som kan få det flerkulturelle samfunn til å fungere, vil skolen spille en avgjørende rolle. Sissel Østbergs bok er et verdifullt bidrag til å komme videre på denne veien.

Rektor Jon Henden

*Koranen, Bibelen eller mønsterplanen?
Sissel Østberg, Cappelens Forlag '92,
107 sider*

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo 2.

Tlf. 02-559430 Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad Jens J. Wilhelmsen